

La poesia enCantada

Taller per a cicle mitjà i superior de primària

Índex

1. Presentació: La poesia en Cantada	4
2. Exercicis de cos: treball individual	5
3. Exercicis de veu: treball individual (àudio)	8
4. Lectura del poema <i>Al lector de poemes</i> , de Joana Raspall	10
5. Bestiari: treball de grup i individual	12
6. Endevinalles	16
7. Palíndroms	17
8. Onomatopeies	18
9. Creació temàtica (música i paraules): <i>El tren de la costa</i>	20
10. Apèndixs	22
11. Bibliografia	29

Edita: Fundació "la Caixa"

Concepció dels continguts del taller i redacció de textos: Mariona Sagarra i Trias - www.marionasagarra.com

Disseny: Whads/Accent

© de l'edició 2008, Fundació "la Caixa"

© dels textos, els autors

1

Presentació: La poesia enCantada

Què passa quan una rima no és un poema convencional? Com construïm i trobem poemes en la nostra vida quotidiana, en les frases fetes, en la publicitat? Com reconeixem el bestiari més popular dels nostres escriptors i poetes de tots els temps i l'integrem en el nostre imaginari verbal i sonor?

En el taller **La poesia enCantada** us convidem a parlar de la poesia que trobem en el dia a dia, en els sons de les paraules que diem, les que existeixen i les que ens inventem. Recitem amb el cos i amb la respiració, li componem una música, en ballem el ritme i n'escoltem els silencis. Recitem el poema i li busquem altres sortides, altres solucions, altres mots. Juguem amb el so comprensible, l'incomprensible, l'onomatopèic, allò que la nostra veu ens pot oferir, com ara la imitació dels sorolls que cada dia sentim al carrer, el cant dels ocells que veiem volar, el lladrec d'un gos, el soroll del tren que passa, etc.

Desitgem que aquest taller, **La poesia enCantada**, us agradi a tots, als mestres, als nens i a les nenes que hi assistiu, i que hi aprengueu coses que no sabíeu i que en consolideu d'altres, que us refresqui la memòria. Però, sobretot, el que volem en aquest taller és sensibilitzar al màxim i en la mesura que sigui possible totes les persones participants sobre la importància de tenir cura del cos, de la veu, de la respiració, de la concentració, de tot allò que fa que ens mantinguem amb l'energia activa. Des d'aquesta percepció es fa molt més senzill afrontar i acollir la paraula poètica, l'expressió de la pròpia emoció, la comunicació entre les persones en el terreny cultural i en el dels conceptes, però també en el dels sentiments i en el dels moments més quotidians. En definitiva, apropar-nos a la màgia de les paraules i a la música des de la naturalitat.

En aquest dossier entorn al taller hi trobareu exercicis i idees per desenvolupar a l'escola un cop realitzat el taller. Us agraïrem que no avanceu la informació als alumnes per tal de mantenir la sorpresa i la novetat del taller. S'inclouen també alguns exemples d'àudio que us ajudaran a reforçar aquests exercicis i que us en suggeriran de nous. Uns apèndixs amb poesies, palíndroms, onomatopèies, endevinalles, així com l'apartat, Altres exercicis, amb material alternatiu que no s'ha utilitzat al taller i que vol ampliar i complementar les propostes fetes a la sessió.

Per començar el taller **La poesia enCantada**, el que considerem més adient és harmonitzar i unificar l'estat de presència de cada nen o nena, facilitar-li la concentració, alliberar-lo de possibles reticències, i preparar-lo per poder treballar amb ganes durant les dues hores que tenim al davant. Donar-li facilitats per comprendre com es desenvoluparà aquest període de temps en comú que li proposem.

Abans de res, la monitora interpreta una cançó, *El poeta*, de Francesc Pi de la Serra. És la manera sintètica que s'ha triat, d'una banda, per atreure l'atenció sense haver de demanar silenci (ja que arriben del carrer i estan molt actius) i, d'una altra, per explicar qui és (cantant), presentar-se i avançar de què es parlarà al llarg del taller (poesia i música).

Aquesta introducció també dóna pas a un petit debat sobre el significat del poema-cançó que han escoltat i que han pogut seguir des d'un plafó penjat a l'aula, sobre el seu sentit de l'humor, la rima, el significat de ser poeta, etc. Però, sobretot —i a partir d'aquí busquem definicions sobre què és la poesia i què és la música—, què és un vers, què es vol expressar amb un poema, si té ritme i si cal que rimin les paraules, els versos, etc.

Aquest primer acte de participació estableix, ja d'entrada, unes complicitats i una petita presentació entre la monitora i els nens.

I és a partir d'aquest moment quan comencem el treball corporal i de respiració. Fem una rotllana, ens deixem anar de les mans i ens concentrem, comença el silenci.

Poeta

Tinc una fulla davant
Blanca, neta, immaculada,
Pàl·lida com un espant
No recordo d'on l'he tret
Sóc poeta.

L'holandesa en qüestió
Diu que l'embruti, que escrigui,
Però la musa em diu que no,
Gelosa se'm torna estreta.
Sóc poeta.

He estat temps sense cantar
No és pas que tingués angines
Ni mandra per treballar
Ha estat Qüestió de punyeta
Sóc poeta.

Diuen, dius, diram, dirú
No es parla amb la boca plena
Per ordre comença l'u!!!
Ja no se on soc, tieta!!!
Sóc poeta.

Faci calor, o sigui estiu
El xiprer sempre te fulles,
Però cap ocell s'hi fa el niu
Ja no rauca cap granota
Sóc puota...!

Ja no rauca cap graneta
Sóc poeta!!!

Francesc Pi de la Serra

Respiracions

- Utilitzem els braços. Alcem els braços endavant mentre inspirem pel nas i els abaixem mentre traiem l'aire per la boca. Omplim cada vegada més profundament el diafragma i les costelles. És important recalcar que totes les parts del cos hi són presents, sobretot les mans, que tenen una activitat claríssima per poder moure tot el braç. De vegades grans i petits oblidem que els canells, les mans, els dits, etc. tenen una presència bàsica que ens ajuda a fer el moviment, a més de constituir una prolongació del cos que ens fa sentir més expansius.
- Utilitzem els braços i les cames. A l'exercici anterior, hi afegim estirar molt els braços cap amunt i posar-nos de puntetes, sense saltar, com si volguéssim agafar alguna cosa de la part més alta de l'armari (com quan no hi arribem) o com si volguéssim agafar la lluna o tocar el cel amb les mans, amb la punta dels dits. Aquest exercici és un estirament complet del cos, sempre insistint en la respiració.
- Movem les espatlles. Amb els peus a terra, paral·lels, respectant la distància entre els malucs, observem si estem ben posats, com és de fàcil i important tenir el cos ben col·locat, recte, com si ens estressin d'un fil que ens manté drets. L'exemple de la marioneta és el més gràfic per comprendre aquesta sensació de col·locació corporal correcta. A poc a poc, amb aquest respecte per nosaltres mateixos i sempre pensant en la respiració, movem les espatlles, ens fem un automassatge. Primer, en moviment circular, fem la rotació d'una espatlla; després l'altra, per separat; després juntes endavant i enrere, sense presses, sentint el cos, sense parlar.
- Fem rotació del cap. Lentament, a poc a poc, inspirem tirant la barbeta cap avall com si volguéssim que ens toqués el pit, i seguidament cap amunt expulsant l'aire; és el moviment de dir que sí amb el cap. Farem el mateix de costat, com si ara volguéssim dir que no amb el cap. I, finalment, i molt lentament, fem una rotació cap a una banda i després cap a l'altra, dibuixant una circumferència imaginària davant nostre amb el nas.

Agilitar el cos:

- Despertem el cos. Saltem movent les cames endavant i enrere, de costat, deixem caure els braços relaxats, afluixem les mandíbules, ens divertim. Se'ns comença a despertar el cos i, per tant, ens comencem a espavilar.
- Fem ganyotes. Despertem tota la musculatura facial: tanquem molt fort i relaxem seguidament els ulls, movem la boca, traiem la llengua amb molta força, al màxim, i immediatament la deixem de tibar de cop, relaxem cada racó de la cara o, com a mínim, en som una mica conscients.
- Ens fem massatges facials amb les mans: els maxil·lars, la barbeta, els pòmuls, el front, les temples, etc.
- Estirem el cos. Fem el mandra traient la veu, com si ens acabéssim de llevar del llit, obrim la boca, traiem la llengua, però sense cridar. És el primer cop que deixem que la nostra veu es manifesti.

Altres exercicis

En aquest apartat us proposem exercicis que no fem al taller, però que es poden treballar a l'escola.

→ Fer-se massatges.

És un exercici per parelles en què mútuament es fan massatges a l'esquena i als braços.

Aquest exercici depèn del grup, ja que també pot resultar molt dispers i excitant, perquè és divertit. El considerem molt interessant perquè és estimulant i els nens i les nenes van vençant la vergonya en tocar-se.

3

Exercicis de veu: treball individual (àudio)

Continuem en la posició de la rotllana que hem fet al començament. Iniciem els exercicis de veu que ja apuntàvem quan fèiem el mandra i els estiraments de l'apartat 2.

La veu:

⦿ Exercici àudio 1

Fem l'abella: inspirem, omplim el diafragma (la panxa i els pulmons) i traiem l'aire com si fóssim una abella, una mosca o com si volguéssim avisar algú, un so semblant a *tzzzzzz*

⦿ Exercici àudio 2

Fem el cavall: premem els llavis i traiem un so que pot ser més fort o més fluix, com si conduíssim una moto o com si imitéssim el renill d'un cavall. Sobretot hem de vigilar de no carregar el coll, que el so de la veu no es projecti a través del coll, sinó que passi i ressoni a la cara. Quan aconseguim que ens vibri i ens piqui la cara, la zona del nas, els llavis, etc., començarem a notar bé l'exercici. Si costa molt o no surt, perquè se'ns escapa l'aire per entremig dels llavis, ens ajudem col·locant els dits a les comissures dels llavis i fent una petita pressió cap endins, per ajudar a concretar el so.

⦿ Exercici àudio 3

Tanquem la boca i fem cara de badocs, de sorpresos; deixem caure la mandíbula, amb la llengua recolzada a les dents i relaxada. Fem ressonàncies: sirenes d'ambulància, com si fóssim una vaca, amunt i avall sense parar, només per respirar. Hem de notar com les galtes i la cara ens vibren, ressonen; és una sensació agradable.

⦿ Exercici àudio 4

Fem el mandra, ens estirem, relaxació muscular i deixar anar el so que surti en aquell moment.

⦿ Exercici àudio 5

Vocalitzem. Cantem per quintes de greu a agut i anem pujant per semitons. Comencem a concretar la veu en la paraula: «Bon dia», «Hola, com anem?», «Com esteu?», «Mira que bé!», «Benvinguts», etc. És una manera senzilla i distreta d'escalfar la veu sense ser-ne massa conscients, sense esforç.

⦿ Exercici àudio 6

Imitem una cançó, *Oleo*, «Oleo, ole-ole-ole-o-la-la!», fent gestos amb tot el cos. En aquest exercici comencem a incorporar la veu, l'afinació, el moviment i la imitació, la còpia. És molt important perquè ens cenyim a tot allò que treballarem al taller i, alhora, ho obrim al màxim de possibilitats.

🎯 Exercici àudio 7

Onomatopeies per despertar la veu: eo!, oh!, ah!, ah?, ei... Busquem totes les possibilitats vocals, el màxim de sons i de timbres. Aquí comencem a treballar les intensitats: fort, fluix, agut, greu, nota llarga i curta, so concret i precís, so prolongat i variat, etc. El mestre o la mestra pot inventar el que sigui, però recordant sempre de no forçar la veu. També comencem a proposar la possibilitat d'improvisar, d'acceptar la sorpresa, la inventiva, com a material molt útil de treball. Si s'escau i hi ha cap alumne interessat, se li pot proposar que ho faci i nosaltres, els altres, l'imitem. Normalment s'acaben inventant la melodia original, cosa que ja és, tal com hem comentat més amunt, molt interessant per l'aportació de creació en el moment en què es fa.

🎯 Exercici àudio 8

Finalment, cadascú es presenta acompanyant-se d'un gest i un joc vocal. Aquest exercici funciona molt bé perquè, de fet, posem en pràctica tot el que s'ha treballat fins ara i serveix a cada un dels nens i les nenes per mostrar-se tal com és. Les condicions d'aquest exercici són les següents: s'ha de **vocalitzar** clarament per poder entendre el nom de tothom; s'ha de fer un **gest senzill** i clar, perquè tots el puguem imitar dues vegades; s'ha de ser **ràpid**, no ens podem quedar gaire estona pensant com ens diem, perquè ja ho sabem i, a més, és una manera evident de distreure's i no ens ajuda a desinhibir-nos; s'ha de **respectar el torn** de cada persona.

Altres exercicis

🎯 Exercici àudio 9. El joc de l'electricitat

Continuem en rotllana i ens agafem de les mans. Una persona comença dient una paraula o fent una nota i, alhora, prem la mà del company o la companya que té al costat. Aquesta persona ha de reproduir idènticament el que ha sentit i passar-ho a un altre company, i així successivament per crear una cadena. Si algú perd el fil, la cadena es trenca i, per tant, ja no tenim «electricitat», però si tothom va fent sense parar, en un ritme ràpid i compassat, sorgeixen efectes sonors curiosos i es creen situacions molt divertides, molt còmiques. La paraula es va transformant, i el so que genera aquesta transformació és molt estimulant.

Es treballa molt l'atenció i l'escolta, la percepció espacial, a més de la comprensió (que es va desvirtuant voluntàriament o involuntàriament).

4

Lectura del poema *Al lector de poemes*, de Joana Raspall

Una vegada ja hem posat en marxa el cos, la ment i la veu, és el moment de començar a fer-ho anar tot alhora, a practicar-ho amb la paraula dita i escrita pels poetes, en aquest cas sobre la lectura d'un poema de la poetessa Joana Raspall.

¿Què farem amb aquest poema?

→ Exercici 1

Llegir-lo tots plegats, asseguts a terra, amb l'esquena recta, respirant bé i vocalitzant a fi que s'entengui tot.

→ Exercici 2

Intentarem aclarir cada una de les paraules que no entenem: «forjar», «sagetes», «embruix», «harmonia», etc. I frases com «vencen temps i espai». Farem que els nens i les nenes les expliquin; si ningú no en sap el significat, l'adult el facilitarà.

→ Exercici 3

A partir d'aquí, el llegirem diverses vegades, cada cop en un to diferent:

- Amb veu normal, rítmica i respirant bé.
- Molt fort, amb molt de volum, cridant.
- Molt fluixet, sense veu, com si diguéssim un secret, però s'ha d'entendre tot; per tant, articulant molt bé.
- Amb un to de veu normal, però com si estiguéssim molt contents, eufòrics, alegres.
- Amb un to afectat, com si estiguéssim enamorats, com si el dediquéssim a la persona que estimem.
- Com si estiguéssim tristos, deprimits.
- Com si fóssim un polític que ha de fer un discurs i ha de convèncer tothom que té al davant que el votin, com si el seu futur depengués de la seva capacitat de convicció.

Al lector de poemes

Llegeix a poc a poc.
El vers té pes i ales;
endinsa al fons del cor
i forja les sagetes
que vencen temps i espai.

Respira a poc a poc
l'embruix de les paraules,
i fes-te'n un tresor
de ritme i harmonia
que ja no et prendran mai.

Joana Raspall

- I, com a experiment opcional, cada un dels alumnes, per separat i sense encomanar-se del costat i simultàniament, inventa una melodia mentre recita el poema. Improvisació a l'instant, sense pensar-s'hi, sense jutjar, sense analitzar, tots alhora. Un guirigall. És divertit i ens avança, sense introduir-lo, el proper exercici, més complex i elaborat.

Evidentment, aquesta experiència es pot fer amb qualsevol poema que sigui entenedor per als nens i les nenes i que tingui la mètrica adequada per no fer trontollar gaire la prosòdia i l'entonació.

Altres exercicis

- Us proposem una activitat divertida: amb aquest poema, o amb qualsevol dels versos que treballarem més endavant i que us adjuntem als apèndixs, cada nen surt a «l'escenari» i fa un recitat del vers que hagi triat, però només amb el cos. Es tracta de provocar que cada nen imagini i expliqui amb el cos allò que diu o descriu el vers, però en aquest cas sense llegir el poema. Quan ho hagi fet, el nen o la nena que ha actuat, o qualsevol company o companya que hagi triat, el poden recitar per verificar que l'han entès.

És un exercici molt bo per mostrar les habilitats i el llenguatge del cos. Al començament pot costar d'arrencar, però després, una vegada en marxa, desinhibeix molt els qui l'han fet. Provoca alegria, alhora que ajuda a interioritzar les paraules.

Molts poetes, aprofitant les característiques pròpies dels animals, han elaborat un bestiari establert, de vegades, paral·lelismes amb les virtuts i els defectes humans. Els nens i les nenes de primària, són molt sensibles al tema dels animals, els interessa i en saben molts detalls, els provoca tendresa i facilitat de comunicació. Saben les característiques de molts animals gràcies als contes i les faules que els han explicat, i a les qualitats que els escriptors i les escriptores els han atribuït. Per exemple: el gos és el millor amic de les persones, la guineu és astuta, el gall és arrogant, el dofí és sociable i simpàtic, etc.

Per això destinarem una part del taller a aprofundir en aquest material, el dels animals, i proposarem diversos treballs, alguns per fer al taller i altres com a suggeriments que us poden ser útils per fer a l'escola com a complement del que hem treballat.

Abans que res, preguntarem què els suggereix la paraula *bestiari*, com la definirien, què inclou, etc. Quan això hagi quedat clar, plantejarem l'activitat següent:

Fem el bèstia"

Treball en grup

En aquest exercici proposem el treball com un joc col·lectiu, per compartir amb els companys, i és convenient fer una reflexió seriosa sobre el que vol dir compartir, el que significa descobrir i crear conjuntament.

→ Fem grups de quatre o cinc nens i nenes. Triem un delegat per grup que escull (sense que els altres ho vegin) una cartolina en la qual hi ha escrit un poema breu que parla d'un animal, d'una bèstia. A l'**apèndix 1** trobareu els poemaris de Pere Quart, Josep Carner, Miquel Desclot, Apollinaire, Josep Maria Sala-Valldaura, Salvador Espriu, Carles Riba, Jordi Pere Cerdà, etc.

Una vegada cada delegat o delegada tingui clar el seu animal i, per tant, el seu poema, l'escenificarà davant el seu grup sense dir cap paraula ni fer cap so, només amb el treball del cos, com en altres jocs com ara el d'endevinar pel·lícules.

Els companys han d'encertar l'animal i, quan ho hagin fet, comença la segona part de l'exercici.

→ Cada grup ha de pensar ben bé quin animal li ha tocat, quines característiques té, on acostuma a viure, què menja, com dorm, quina relació té amb l'ésser humà, "trets psicològics", etc.

a) S'ha de llegir el poema a poc a poc. Sempre s'ha de dir el títol i l'autor del poema. S'ha de recitar en veu parlada, pronunciant bé i amb claredat, respectant les pauses, la puntuació, l'accentuació de les paraules, els punts, les comes, els punts i comes; se li ha de buscar la musicalitat i l'entonació, cal trobar el to de veu més adient.

Quan això s'ha treballat prou i tots els membres del grup han entès què vol dir cada expressió, cada paraula, llavors comencem a fer el que ha de ser una creació musical.

- b)** La creació musical. Cada grup ha de fer una cançó, **una melodia** (evitant la modalitat *rap*, ja que no té alteracions melòdiques i es basa massa en el recitatiu, i el que ens interessa són els canvis tonals, la riquesa de la melodia). En aquesta melodia hi pot haver de tot: cànons, és a dir, diferents veus superposades en una mateixa melodia; dues veus diferenciades dins una riquesa harmònica; variacions i repeticions d'estrofes o paraules, etc. Tot s'hi val, però sobretot ha de ser un treball col·lectiu, tots els membres del grup hi han de participar.

Aquesta creació musical pot anar acompanyada d'una coreografia, un moviment físic que ajudi i complementi la melodia, la cançó que es crea.

Tenint en compte les edats dels alumnes, és important vigilar el to, l'altura vocal que utilitzen a l'hora d'interpretar la cançó, perquè sovint prefereixen tons greus, que no són gens beneficiosos per desenvolupar-la. Hem de tenir present que entre els 8 i els 12 anys la majoria de nenes, i sobretot de nens, no han fet el canvi hormonal i, per tant, no han canviat la veu. Continuen tenint una veu blanca, és a dir, infantil.

Quan ja han tingut prou temps per treballar la creació musical, per saber-se-la mínimament, la presenten als companys, actuen per a ells. Cal insistir que per fer-ho bé s'ha d'assajar molt, ja que una vegada surten a «l'escenari» els nervis, la vergonya, etc. els traeixen i fan que oblidin fàcilment allò que consideraven molt sabut.

Primer de tot, bona presència escènica. Posem en pràctica tot allò que hem treballat des del començament del taller: pel que fa al cos, drets, amb els braços al costat del cos (ni plegats, ni enrere); vocalitzant, utilitzant un bon to de veu (s'entén com a bo que no es forci la veu i sigui un bon nivell: ni massa fort ni massa flux) i centrant-nos en la respiració.

Amb aquesta actitud, recitarem el poema. Després cantarem la cançó que hem preparat (amb totes les variants que s'hagin inventat i la coreografia, si n'hi ha). Si cal, la repetirem per poder-la perfeccionar i gaudir-ne entre tots. És un moment molt gratificant per a totes les persones que presenciïn la interpretació.

En el taller s'acostuma a enregistrar en un CD. Així es pot escoltar al final de l'activitat i se'l poden endur a l'escola per escoltar-lo tant com vulguin.

És important que tinguin present la idea d'espectacle, d'escenari, de respecte pels qui escolten i de bona presència escènica.

Material: poemes del bestiari, apèndix 1

Treball individual

Per canviar la dinàmica del grup i centrar-nos una altra vegada en el silenci i la concentració, proposem veure unes filmacions poètiques a càrrec de la poeta visual catalana Ester Xargai i de l'artista

5. Bestiari: treball de grup i individual

plàstica Francesca Llopis que ens mostren animals coneguts per tothom, com ara el pardal, les formigues, l'ànec, el gos, etc. Aquestes imatges són un pretext per començar una altra activitat i també idees per dur a terme l'exercici en el qual ens endinsem tot seguit.

És un moment d'observació i de pensament individual perquè, a partir d'aquí, d'haver vist aquestes imatges, els proposem que escriguin un poema, un pensament, un sentiment, una emoció. No cal escriure necessàriament sobre cap animal, el que s'ha de fer és provocar que qualsevol excusa sigui bona per deixar escrit el que cadascú ens vulgui explicar: la soledat, la família, el conflicte amb un germà, l'enamorament incipient, l'univers, la contaminació, l'ecologia... tot és vàlid.

Sobretot, si no se'n surten sols és important ajudar-los proposant-los un tema (la mascota, si en tenen, si els agrada tenir-ne, què els agrada més, etc.).

A mesura que acaben, és important i simpàtic que facin un dibuix d'allò que han escrit, una síntesi del que els ha portat a definir-ho amb paraules, també plasmat amb imatges.

Es recomana que no abusin dels diminutius ni dels conceptes massa obvis, massa poc elaborats, massa simples (per mandra o per vergonya). Cal que tinguin clar que el poema que faran és una decisió lliure, de temàtica voluntària, i que seria fantàstic ser sincers amb un mateix i amb els altres, amb els companys. S'enduen el poema a l'escola per acabar-lo, fer-lo més llarg, més precís, etc.

Aquest exercici de concentració acaba amb la lectura voluntària de cada un dels nens i les nenes que desitgin llegir el seu pensament, el seu poema.

Aquí, evidentment, també hem de ser conscients de la nostra presència davant els companys: vocalitzar, respirar, presentar-nos atractius i seriosos.

Altres exercicis

El que s'ha treballat al taller es pot continuar a l'escola de maneres diferents:

- Proposar un tema concret —l'ecologia, la natura, la ciutat, l'amor, l'alegria, els amics, els pares, la família, etc.— i que cadascú escrigui sobre aquest tema. Sempre surten tantes idees i imatges poètiques com alumnes hi ha a l'aula.
- Una altra activitat divertida i que implica tots els nens i les nenes és que, una vegada triat el tema, bé pel mestre o bé per votació, un nen comença fent un petit vers (dues línies) i cada dia, rigorosament, el continua un altre, fins a crear un poema compost pels versos de tots els alumnes de la classe. És una obra individual amb un resultat coral.
- En la parla quotidiana també hi ha expressions i frases fetes en què són presents els animals. «És més pobre que una rata», «Ets una paparra», «Anar brut com una guilla» són només alguns exemples que segurament hem sentit o hem dit alguna vegada. Dins el refranyer popular els animals són un element recurrent a partir del qual es reflexiona sobre l'entorn i la societat.

- Podem buscar frases populars i completar-les amb el nom de l'animal que hi manca. Per exemple:

Tens unes orelles de	<i>burro</i>
És un molt valent, que porta la càrrega i no se'n sent.	<i>ase</i>
En aquest món de hi ha més bèsties que persones.	<i>mones</i>
Es renta el després de fart.	<i>gat</i>
Si t'atabales seràs, i si t'amagues, poruc.	<i>ruc</i>
Quan la entra a la ratera ja no pot tornar enrere.	<i>rata</i>
El vell procura per a ell.	<i>gat</i>
De i de senyor, se n'ha de venir de mena.	<i>porc</i>
Ets més polida que la que escombrava l'escaleta.	<i>rateta</i>
Estar com un a l'aigua.	<i>peix</i>
Per Nadal, cada al seu corral.	<i>ovella</i>
Com que han vist mossegar un, tothom diu que és rabiós.	<i>gos</i>
Ser més curt que una cua de	<i>conill</i>
Que bonic, tens el cabell tan llarg que t'hi podries fer una cua de	<i>cavall</i>
El viatger és com un, sempre porta la casa a sobre.	<i>cargol</i>
Estar més perdut que un en un garatge.	<i>pop</i>
Estar sol com un	<i>mussol</i>
En Manel és lent com una, tot ho fa pas a pas.	<i>formiga</i>
De Joans, Joseps i, n'hi ha a totes les cases.	<i>ases</i>

- Una altra idea és que cada alumne inventi i escrigui en un paper frases d'aquesta mena, frases fetes, o les digui en veu alta, per a tots els companys i companyes.
- També és molt bo recordar frases que han sentit dir als seus pares o als seus avis.

6

Endevinalles

L'**endevinalla** és qualsevol enigma que obliga a entretenir-s'hi, a pensar i rebuscar en la imaginació per trobar-hi la solució. És un misteri que s'ha de resoldre.

Tenim unes cartolines d'un color amb una endevinalla, i unes altres d'un altre color amb la resposta correcta. Cada nen agafa una cartolina i ha de trobar la seva parella.

Dues maneres de fer-ho poden ser les següents:

- a** Els nens i les nenes amb la cartolina del color de la pregunta surten i llegeixen l'endevinalla, posant en pràctica el que hem vist fins ara: presència, veu, respiració, vocalització. I han de sortir les persones que tenen la cartolina de l'altre color, que és l'animal correcte, la resposta.
- b** Cada nen o nena busca per l'aula la seva parella. Quan es troben, estudien i practiquen l'endevinalla, la reciten tal com ho hem fet fins ara, busquen una manera divertida d'exposar-la en públic: escenificant l'animal, fent carotes per identificar la bèstia i l'endevinalla, posant-hi música etc. I quan ja cada parella, pel seu compte, ho ha treballat, surten a «l'escenari» i ho representen davant tots els companys de classe.

Material: endevinalles, apèndix 2

Altres exercicis

- És interessant fer més endevinalles, pensar-ne, inventar-ne. No només d'animals, sinó també d'alguna altra cosa: el riu, el mar, les muntanyes, el plàtan, etc. I comprovar si els altres companys i companyes l'endevinen.
- Pregunta-resposta. A partir d'una pregunta com ara «Què ensenya Profe Cranc?», el poeta Josep Maria Sala-Valldaura fa un petit vers que hi dóna una resposta, una solució.

Prenent com a model aquest concepte —a una pregunta, una resposta—, cada nen pot escriure i crear un altre poema a partir d'aquesta pregunta, i inventar-ne una solució. Després podem posar en comú les endevinalles o penjar-les a la classe i veure què ha sortit de cada company o companya, o bé intercanviar-les.

Material: endevinalles, pregunta-resposta apèndix 3

El **palíndrom** és una paraula o una frase que és igual llegida d'esquerra a dreta que de dreta a esquerra, però sempre lletra per lletra. Es tracta d'un joc de paraules. La paraula *palíndrom* ve del grec *palíndromos*, que significa 'que torna enrere, que va i ve'. També se'n diuen paraules o frases capicues. Exemples:

Català a l'atac

I ara calla, carai!

Fer un palíndrom no és fàcil, cal força concentració i anar experimentant. Per això és una mica complicat fer un exercici d'aquest tipus en poca estona. Però, tot i així, us podem proposar algunes activitats.

Altres exercicis

- a) Cada nen o nena ha d'intentar fer un palíndrom només amb una paraula.
Exemples: Anna, allà, pop, nen, cuc, radar, rar...
- b) Després, s'ha de provar amb una frase, encara que sigui de dues paraules.
Exemples: amor a Roma, català a l'atac, truc curt...
- c) Repartirem paraules i cada nen ha de trobar la seva frase amb els altres companys. Això s'ha d'organitzar molt bé perquè, si no, pot ser molt caòtic, però resulta molt divertit. Una vegada han trobat la frase i han completat el palíndrom, l'exposen als altres companys i companyes.
- d) Quan ja en tinguin molta pràctica, es pot intentar que per equips de tres o quatre alumnes se n'inventin un, ajudant-los si cal.

Material: palíndroms, apèndix 4

Una **onomatopeia** és la coincidència parcial entre el significat i el significat d'un so o un conjunt de sons que recorden o evocuen el contingut mental associat a aquella paraula, la percepció acústica de sons naturals.

Un exemple és *atxim*, l'onomatopeia que correspon a l'esternut. Les onomatopeies que parlen del mateix fenomen són diferents segons les llengües. Per exemple, el castellà fa *guau* per imitar el lladrec del gos, mentre que en català és *bub-bub*.

a En aquest taller, quan parlem de les onomatopeies volem que els nens verbalitzin el que significa per a ells aquesta expressió, què vol dir, i que ens en posin un exemple. Sense pensar-s'ho gens, ràpidament en surten. Cal explotar aquest exercici; per tant, fem dues rondes d'exemples. Així, sense explicitar-ho ni esmentar-ho, també fem un recordatori del començament del taller, quan escalfàvem la veu i la mestra ha fet alguns sons que els nens repetien.

b Després d'aquestes dues rondes (o les que calguin), posem el DVD de l'anunci d'un cotxe en què les imatges i les accions del vehicle estan «sonoritzades» per un cor de veus mixtes ubicat en un garatge que simula cada moviment del cotxe. És interessant el doble vessant del garatge com a lloc per aparcar-hi els cotxes i com a espai diàfan i reverberant, amb una bona acústica per a les veus.

Es tracta d'una mostra clara del que és una onomatopeia i de les moltes possibilitats expressives que té la veu.

Altres exercicis

→ Proposem un treball molt divertit i no tan senzill com pot semblar en un primer moment. Fem grups de quatre o cinc alumnes i els demanem que ens expliquin detalladament alguna situació de la seva vida quotidiana, però sobretot sense parlar, sense paraules, només amb onomatopeies i, si cal (és inevitable), gesticulant.

Per exemple, algunes situacions que poden ser interessants:

- Un dia d'escola:
 - Un grup fa des que es lleven fins que arriben a l'escola, tot el que pass durant aquell període de temps.
 - Un altre grup fa tot el matí de classe fins que arriba l'hora de dinar.
 - Un altre grup fa des de l'hora de dinar al menjador fins que marxen de l'escola.
 - I així fins que acaba el dia.

- Un dia a la platja amb la família.
- Un dia d'excursió a la muntanya.
- Un dia al bosc.
- Un dia de botigues per comprar sabates, roba, etc.
- Un dinar familiar.
- Etc.

És un bon exercici de contenció per la impossibilitat de pronunciar paraules. Però sobretot és interessant per l'esforç de síntesi i de concreció que significa per als alumnes. Han de recordar tots els moviments i les situacions que han viscut o que, hipotèticament, podrien viure. Tot sovint sorgeixen actuacions molt enginyoses, és un exercici amè.

Creació temàtica (música i paraules): *El tren de la costa*

Aquest és el darrer exercici que fem al taller. Sempre i quan tinguem temps suficient i com a conclusió de tot el que s'ha parlat i s'ha practicat en aquestes hores de treball, i a fi que els nens i les nenes s'enduguin un bon record de tot aquest temps plegats, crearem una peça musical.

🎧 Exercici àudio 10: *El tren de la costa*

Anomenem aquesta peça *El tren de la costa* i vol simular l'arrencada d'un tren, com accelera a poc a poc, com s'atura i com s'allunya a tota velocitat. Organitzem el grup com si fos una coral i per seccions (grups) fem que diguin algunes paraules que musicalment tenen una accentuació, un ritme i una subdivisió, i que segons la posició de la síl·laba tònica són planes o esdrúixoles. A més a més d'un significat (en el cas que en tinguin), tenen un impacte sonor. Comencem fent un ritme amb les mans (picant). És interessant i bàsic mantenir el *tempo*, no accelerar! A continuació hi afegim les paraules. Per exemple:

- **XO-CO-LA-TA, JO-SE-FI-NA, ES-CAR-XO-FA***..., dividides en corxeres o semicorxeres.
- **PEPITO** és el xiulet del tren i té un salt d'octava (agut).
- **PUM-PUM-PÀ, XA-FA-HO XA-FA-HO-TOT, SAM-PE-KIM-PAH!, TIKI-TIKI, NYEC-NYEC-PUUM!...**
- **GELATS, HI HA GELATS!!!, ONADES!, QUÈ, QUÈ DIU?...** Frases parlades o cantades (*glissandos*) i amb molta percussió.

Totes les paraules, aquests sons i molts més, que tinguin un ritme molt determinat i, sobretot, molt sonant, són perfectes per fer aquest exercici.

Recalquem que cal tenir molta cura de mantenir el *tempo* en picar de mans quan hi anem afegint les paraules, sempre hi ha un conflicte entre la veu i l'acció que cal anar polint i regulant. De fet, continuem insistint en el cos, la veu, l'escolta del grup, el respecte a la creació i la concentració de la col·lectivitat.

Al taller construïm aquesta peça en poc temps i l'enregistrem al mateix CD en el qual hem gravat abans les composicions per grups sobre els poemes del bestiar. D'aquesta manera els nens i les nenes la poden escoltar tantes vegades com vulguin, en poder gaudir a l'escola, practicar-la, afegir-hi més coses i, per tant, fer-la seva.

Com a suggeriment, proposem que aquesta activitat la facin conjuntament, en el cas que en vulguin fer de semblants, amb l'assignatura de música que s'imparteix a l'escola. Es pot apro-

* Malgrat la paraula correcta és CARXOFA ens permetem aquesta llicència per accentuar el fonema sonor.

fitar, per exemple, per afegir-hi alguna afinació a les paraules que es repeteixen, del tipus salts de quintes, terceres majors o menors, etc.

El tren de la costa és una conclusió final de tot el que s'ha treballat al taller: respiració, cos, veu, escolta dels altres companys del grup (treball coral), vocalització, dinàmiques sonores (fort, fluix, agut, greu, etc.), onomatopeies, creació musical, improvisació, etc.

Altres exercicis

🎧 Exercici àudio 11

Aquest exercici parteix de la mateixa idea i estructura que el d'*El tren de la costa*. D'entrada, aprenem o inventem uns mòduls, uns fonemes rítmics molt simples, unes onomatopeies (sempre els mateixos). Formem grups de dos o tres nens i cadascun fa un mòdul concret. Progressivament s'hi afegeixen els altres grups, que també hauran après o inventat el seu mòdul. Així crearem una rica polirítmia: veus i sons.

Al començament cadascú serà al seu lloc, però la característica afegida d'aquest exercici és que cada grup, una vegada ha après el seu patró ritmicomusical, ha d'anar caminant per l'aula, omplint l'espai lliure i separant-se, en la mesura que els sigui possible, els uns dels altres, tots barrejats entre ells sense despistar-se, sense perdre el fil, i anar repetint obstinadament el seu patró. Així doncs, cal conservar la pulsació, la paraula o fonema, i caminar (moviment) per l'espai. Al final d'aquest exercici es recomana que la mestra faci que tothom s'aturi físicament allà on sigui i silenciï cada grup fins que només quedi la pulsació, els que fan la base, ja que és convenient que siguin els darrers a acabar.

Tal com hem dit, aquest exercici té la mateixa idea i estructura que el d'*El tren de la costa*, amb la diferència que els participants poden inventar i pactar amb els seus companys de grup els segments que cantaran. És bàsic respectar sempre el compàs, el *tempo*, que no corrin (molt habitual), perquè si no es pot arribar a una situació força caòtica.

És un exemple que convida a la improvisació i al moviment dins l'espai físic, a la implicació del cos coordinat amb la paraula i amb el ritme que es fa. Alhora, és molt divertit mirar els companys, que sovint fan una cosa diferent de la que fa un mateix. En definitiva, es combina la individualitat amb la col·lectivitat.

Apèndix 1: Poemes sobre animals

Bestiari, de Pere Quart

La zebra

Pel desert corre la brama
que no et saps treure el pijama.

L'hipopòtam

Perquè dins l'aigua del riu
s'ha emmirallat l'hipopòtam,
alça el cap, fa una ganyota amb
la gran boca oberta i riu.

La tortuga

El guerrer caigut
dessota l'escut
emparant-se, es fuga.
Cautelosament
s'arrossega, lent
com una tortuga.

La lluernia

— Cuca de llum, què cerqueu
pels marges amb la llanterna?
I diu ella sense veu:
— Una lluernia!

Les mosques i els mosquits

La natura
diligent ens procura
una bèstia
per a cada molèstia.
Si a les fosques
ja no piquen les mosques,
hi ha els mosquits,
que treballen de nits.

El camell i el dromedari

És el dromedari
o el camell, senyors?
Quin, de l'un o l'altre,
té un gep o en té dos?

La girafa

Tens el cap petit
perquè la distància
té l'ha empetitit.

El gripau

Ets àgil, ets au,
s'eixampla ton cau,
les ales espolses
i voles suau
per un cel de molses.
Somia el gripau
i passa hores dolces.

Museu zoològic, de Josep Carner

El pop

Soc el ganut més sortós:
tot sovint, d'una embranzida,
pesco amb sis agafadors.

La cigala

Diu la cigala al marit:
— Voldria fer migdiada,
i no puc, amb el teu crit.

L'oreneta

Davant genteta
potser poruga, arraulideta,
ella és qui diu:
— Só més, só més que una oreneta:
jo só l'estiu.

La foca

Si la mireu bé, la foca,
que avança damunt les neus,
quan veieu potes tan breus
se us acut:
— I com es moca?

El gall

Si jo oblidés ma cantera
en arribant el matí,
qui sap si el sol tornaria
cap més matinada a eixir?

La rata

A un ratolí temerari,
nebot meu, que és molt tossut
dic: — Vos fer-te saberut?
Doncs rosega un diccionari.

El cangur, el fill

Jo, canguret bon minyó,
sóc a casa i al balcó.

El lleó

Sóc un rei que només sua
d'aquella amagada por
de trepitjar-se la cua.

**Bestiolar de la Clara,
de Miquel Desclot****La cadenera**

Vet aquí una cadenera
que refila en estranger.
I, quan canta, diu que té
xufarraina xufarrera.

El gall

El gall de llavor s'estufa
quan s'enfila en el perxer.
Si el ventet no l'estarrufa
cap gallina li està bé;
si la tramuntana bufa
diu que ha de dormir primer.

El centpeus

Deu ser que sóc més pobre que les rates
si ja no en tinc ni per comprar sabates.

El colom de plaça

El colom és l'ocell més democràtic
de tota l'ornitologia:
tant es caga damunt del catedràtic
com de la noia de la merceria,
tant damunt del poeta epigramàtic
com del ministre de l'economia.

El ruc i el porc

— Arri, orellut!
— diu el porc al ruc.
— Arri, boterut!
— diu el ruc al porc.

Rap

El cap
del rap
no cap
al cap:
quin nyap!

**El bestiar i la rua d'Orfeu,
d'Apollinaire****La tortuga**

Del traci màgic, oh guspira!,
amb els dits faig sonar la lira.
I els animals passen al so
de ma tortuga, de ma cançó.

La llebre

Ni poruc ni amb la febre
de l'enamorat i la llebre,
sigues aquell que se la pensa,
però que corrent es defensa.

El dofí

Dofins que juguen mar endins,
cuiteu: l'aigua té mals instints.
La joia es desborda, m'embarga,
però la vida és sempre amarga.

El pop

Llançant la tinta cap al cel,
xuclant la sang d'allò que estima
i assaborint-la com la mel,
aquest monstre sóc jo, qui rima.

La carpa

Als vostres vivers, als estanys,
oh carpes, i que en viviu, d'anys!
La mort, distreta, us estalvia,
peixos de la malenconia.

Les sirenes

Qui sap d'on ve, sirenes, el vostre lànguid enuig
quan us planyeu, enllà del mar, que el sol ja fuig.
Jo sóc com tu, oh mar, ple de veus i d'engany,
i els meus vaixells que canten s'anomenen els
anys.

Altres:

El falcó

Damunt foc
de rostolls,
ample vol
de falcó.

Salvador Espriu

Les orenetes

Volen orenetes
a frec de rial.
El raïm verola
ran mateix del mar.

Salvador Espriu

El falcó

Garró de cavaller,
la mirada freda,
cos lluent d'acer,
m'alço de puntetes
per fer més guerrer.

Jordi Pere Cerdà

Les orenetes

Sembla, aquests xiscles
d'oreneta, que esquincin
la tarda prima.

Carles Riba

Apèndix 2: Endevinalles

Bestiolar de la Clara, de Miquel Desclot

Dos regerrecs punxeguts
i dues pedres fosques;
quatre triptraps valents
i un ventador de mosques.

El bou o el toro

En què s'assembla un llangardaix
a un contraaix?

Que tant el rèptil com la verrea arrosseguen el cul per terra.

Un cavall que no té potes
però té cua de fum.
Si li fessis babarotes
respondria que rum-rum.

Cavall de motor o de cotxe

Si jo el tenia
a la morera,
no filaria
la Balanguera.

El cuc de seda

Fosc coixí
per a agulles
de cosir.

La garota

Retall de paraigua
batent a mig aire.

La ratapinyada

Com els antics egipcis,
camino de cantó,
i com els nous egipcis,
pessigo el que em fa por.

El cranc

Una capsa que camina
sense beure gasolina.

La tortuga o el cargol

M'agraden fems i cagarades
com a tu flams i ensaïmades.

La mosca

Com els poetes de volada,
escriu el seu nom damunt l'aigua.

El pop

Ocell polit,
crestaflorit,
en niu tan brut,
que put, que put.

La puput

Racó de les endevinalles, de Josep Maria Sala-Valldaura

Les meves orelles són grosses
com un xurro,
i per això els catalans
m'insulten dient-me...

burro

Sense cap base
ni suc ni bruc,
també em diuen...

ase o ruc

Aquesta endevinalla
rima amb pastanaga,
i mai faré cap renill,
per això em diuen...

conill

La bona llet
no rima amb pet,
però el meu nom
rima amb caca.
Per això em diuen...

vaca

Sóc tan tímid
que m'amago sota terra
i tan brut
que em diuen....

cuc (de terra)

Entre el riu i el cau
roto i roto
sense cap ni peus,
més poca-solta
que no pas una granota,
boto i boto com un babau.
Sabeu com em diuen?

Gripau

**Endevinalles d'animals
d'Àngel Daban**

www.angeldaban.com

Ma tomba fou mon bressol;
vaig treballar amb excés;
se n'han gaudit els demés,
i, vivint sol, he mort sol.

El cuc de seda

A la nit em faig llum
per trobar el menjar,
i jo mateixa il·lumino
els qui em volen agafar.

La cuca de llum

Va vestit com un senyor,
porta botes i no fa remor.

L'escarabat

Més de cent en un camí
i no fan ni pols ni remolí.

Les formigues

No m'agrada gens el vi,
ni llegir llibres m'agrada;
canto sense ser cap tiple
i volo sense tenir ales.

La granota

És petit, petit,
no té cap moneda
i diu que sempre és ric.

El grill

Què és allò que neix a fora,
sense permís se't fica a casa
i sense dir-li si és servida
s'asseu a la teva taula?

La mosca

Sóc un cuc que es fa la casa
i allà dintre vaig canviant.
Vaig creixent i em surten ales,
i a voleiar pel camp.

La papallona

Sense que em costi cap diner
faig estrena cada any
d'un vestit sense costura
de colors molt variants.

La serp

No és de nervi ni és de pell
i té boca i mala cara.
Com t'agrada aquest ocell
que té caputxa de frare?

La tortuga

Per bo i per bonic em pengen,
em veus groc quan estic bo;
sóc pres i estic alegre
i si m'alliberes sóc mort.

El canari

Va caminant pas a pas
gronxant la cua i el cap.
És fàcil d'endevinar
perquè t'ho he dit clar i català.

La vaca

Apèndix 3: L'escola del parc zoològic de Josep Maria Sala-Valldaura

Què ensenya...?

- 1 – **Què ensenya Profe Cranc?**
 - A ballar havaneres,
 - a dir Sebastián
 - i a tenir cura de cuiners i de sirenes.
- 2 – **Què ensenya la Mestra Vaca?**
 - A rumiar a poquet a poquet,
 - a pair ben bé la caca
 - i a no tenir mala llet.
- 3 – **Què ensenya Mestra Pantera?**
 - A enfilarse i esperar,
 - a dir que el més calent és a l'aigüera
 - i a córrer i amagar.
- 4 – **Què ensenya Mestre Peixet?**
 - A no fer nosa a la balena,
 - a treure bombolles pel nasset
 - i a amagar-se dins l'arena.
- 5 – **Què ensenya la Somera?**
 - A fer molt bé el ruc,
 - a estirar-se damunt l'herba
 - i etzibar un bon ensurt.
- 6 – **Què ensenya Senyor Ocell?**
 - A no embrutar-se les ales,
 - a fer nius sense martell
 - i a escapar-se de les àligues.
- 7 – **Què ensenya Mestre Cavall?**
 - A dormir sense cap llit,
 - a dissimular el badall
 - i a no córrer gaire de nit.
- 8 – **t**
 - A no caminar de presseta,
 - a fugir lluny del sol
 - i a dibuixar la closqueta.
- 9 – **Què ensenya na Papallona?**
 - A pintar tot de flors,
 - a somiar una lluna rodona
 - i a passejar-hi colors.
- 10 – **Què ensenya Mestre Conill?**
 - A no dir bajanades,
 - a no menjar cordill
 - i a pelar pastanagues.

Apèndix 4: Palíndroms escollits

Paraules:

anna	sis
allà	nan
selles	radar
pop	rar
nen	bob
cuc	

Frases:

1. A la fi: mi, fa, la.
2. A la fira, rifa-la.
3. A la Mercè, crema-la.
4. Ací rema un remer nu americà.
5. Ací, ta Margarida dirà «gramàtica».
6. Ai! La tia anà a Itàlia!
7. Ànim a la mina!
8. Aina: ta roba l'elabora Tània.
9. Ara no diu qui donarà.
10. All, oli, el porró ple, i l'olla.
11. I volem molls, pops, llom, meló, vi...!
12. El car oracle.
13. En melós, «adéu» queda solemne.
14. Eva ja ve.
15. I ara calla, carai!
16. Llet al clatell.
17. Tira'm llet al clatell, marit.
18. A Colera doni'm aram i no daré l'oca.
19. Ara fer-me l'aval em referà.
20. Animació, noi, camina!
21. Avís, sí, mala missiva!
22. Atura la ruta.
23. A cavall la vaca.
24. Ai, fa mal la màfia!
25. Casa seva reps el trofeu?
Que fort! L'esperaves a sac!
26. Núria, atura la ruta a Irun.
27. I ell a la llei.
28. Llepa la mala pell.
29. Truca'm a casa, camacurt!
30. Sa moto, Tomàs.
31. O Tomàs o sa moto.
32. I a mi? Mai!
33. Ací rema l'americà.
34. Ara per ara, repara.
35. Ara, tip. Sospitarà.
36. Tots, és tot.
37. Sóc nu, un cos.
38. Se n'és o no se n'és.
39. Ser res o no ser res.
40. L'avi, la veu que val... i val!
41. Ací té te i dietètica.
42. Au, suau, babau, suau!
43. És així, ase!
44. Cull arròs a la sorra, Lluc.
45. Tramaran anar a Mart.
46. Senén té sis nens i set nenes.
47. No sap pas on.

Tren de paraules

Josep Maria Sala-Valldaura
Biblioteca de la Suda, Transvària, 1997

Disfresses

Josep Maria Sala-Valldaura
La Galera, 2001

Bestiari

Pere Quart
Antologia Poètica. Obres completes
Ed. Proa, 1999

El bestiari

Guillaume Apollinaire
Ed. Leonard Muntaner, 2006

Poemes de l'alquimista

Josep Palau i Fabre
Ed. Proa, 1972

Bestiolari de la Clara

Miquel Desclot
Editorial Luis Vives, sèrie blava, 2004